

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франака у алату, на по године 10 франака у алату.
Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Претплата се шаље непосредно Администрацији „Глас Црногораца“ на Цетиње, а коме је наручије г. Вељку Рамадановићу, к. и. агенту у Котор.
Дописи се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.
Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се за сваку ријеч или број од пет цифара на петит слова по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара, на његовом њедру су одњеговани у гледни српски умјетници, који су широким српским и словенским слојевима стекли имена, гласа, угледа и признања, на би заиста било достојно, да се та педесетгодишњица Српског Народног Позоришта прослави, као што се она прославља код осталих културних народа, и да се даде жиг и трајан спомен постојетне епохе једне гране српске културе у овим крајевима, коју је подигла српска, издржљива и пожртвована снага.

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

СЛУЖБЕНИ ДИО

РАСПИС

свима обласним судовима

Расписом Министарства Правде од 18. септембра 1912. год., број 6601, између осталог, речено је, да су извршне пресуде обласних судова у унутрашњости земље.

Расписом Министра Војног, од 4. септ. 1912. год. бр. 34, одређен је састав обласних судова и стављено им у држност вршење судских функција војних судова, с тим, да рјешавају и суде иступе, преступе и злочине предвиђене војним законима по прописима истих закона. Овај распис има законска ослонца у чл. 75. Земаљског Устава и § 29. закона о устројству војних судова. Према томе одредбе његове могу имати силу закона, и ако нијесу испуњене све формалности због ванредних прилика.

Али, у поменутом распису Министра Војног нема ни помена о извршењу пресуда обласних судова, а такође ни у војним законским прописима, по којим се, према распису, има рјешавати и судити.

Како се распис Министарства Правде од 18. септ. 1912. г. број 6601, ослања на распис Министра Војног од 4. септ. исте године бр. 34., а у овом нема ништа речено о извршности судских пресуда, то наведени распис из канцеларије Министарства Правде од 18. септ. нема силу закона нарочито у погледу извршности судских пресуда. Друго је питање, што се тиче кратких поступања при изшеђењу и суђењу кривичних дјела код обласних судова. Јер: судови имају, према распису Министра Војног, поступати по прописима војних закона, а у њима нема позитивних прописа о поступку судском, па, обзиром на ванредне прилике, може бити и разумљиво упустити из Министарства Правде о брзом поступку. Разумије се и при овом кратком судском поступку, не смију се пренебрегнути општа начела о судском поступку, по којима се долази до материјалне истине.

Ну, што може важити за кратко судске поступање при изналажењу материјалне истине, не може важити за извршност судских пресуда. И ратно стање не може бити разлог, да живот, част и имање држављанину није загарантовано. Напротив, и позитивним војним законима, и ако су прописане строже казне, штити се војник и грађанин. Установљење војним законима двију судске инстанције у ратном стању као и у мирном добу, хтјело се је да и у ратном стању буде што је могуће јаче загарантована законитост и правда. Код редовних војних судова, дакле, како у мирном добу тако и у ратном, постоје двије судске инстанције — дивизијски, односно одредни ратни судови и Велики Војни Суд, осим што за официре чинове више од капетана суди Велики Војни Суд у првом и пошљедњем степену.

Према овоме јасно је, да преношењем дужности са редовних ратних војних судова на обласне судове расписом Министра Војног, није се могло рећи, а није се ни рекло, да се одступи од тако важног начела, да буду у изрицању правде двије судске инстанције. Осим тога састав обласних судова од два члана не може гарантовати, и да се претпостави јака спрема и незаинтересованост судија, за правилно вршење правосуђа, јер се често може десити да се судије гласачи не сложе у мишљењу, па се онда пресуда своди по једном гласу. Не дати право жалбе и незадовољства на виши суд, очевидна је неправда, а већ је напоменуто, да то нема ослонца ни у закону.

С тога ће сви обласни судови у старим границама Црне Горе упути до сад ријешене или пресуђене кривичне спорове, осим оних случајева гдје су осуђени до сад помиловањем ослобођени издржавања досуђене им казне, на основу извршности пресуде редовном грађанском Великом Суду, чији је састав, од председника и два члана за вријеме ратног стања, одобрио Његово Величанство Краљ Господар, по саслушању Министарског Савјета. Овако ће судови поступати за све случајеве док

траје ратно стање на изјављену жалбу или незадовољство.

Исто тако поступаће и обласни судови у новоослобођеним крајевима, пошто и они према ранијим надлежним одлукама спадају под Министарство Правде.

Број 658.

Цетиње, 7. маја 1913. год.

Министар Правде,
Љ. А. Бакић.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Његово Краљ. Височанство Краљевић Нашљедник у току ове седмице био је на Тополици, одакле се опет на Цетиње вратио.

— Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко бави се на Крушевцу.

Ипак неки обрт

Новосадски „Браник“ доноси на уводном мјесту овај чланак:

И у оном потиштеном стању, гдје су сви осјећаји повријеђени и сви нерви растројени, налази се свагда нека утјеха у том, да је још горе могло бити. То је од прилике оно, као кад је онај човјек био везан у рити па га комарци мучили сисајући му крв, те га запитали: како ти је?, а он одговори: не дај, Боже, горе, а кад га опет запиташе, а како ти може бити горе? а он рече: да запале рит, па да морам жив изгорјети!

То је од прилике оно, како се Србин морао осјећати кад је дошла вијест да ће освојени Скадар морати црногорска војска напустити, те исти прећи у туђе руке.

Једва је прошло недјељу дана, како је читаво Српство било као опијено радом, кад је дошла вијест о паду Скадра. Све од ушћа Саве, па све тамо до Јадранског Мора, гдје се види бијели Скадар, читаво Српство плivalo је у радости. Велика сријета и велики петак, то је било српско Васкрсеније. Срби свуда, гдје су се нашли, грлили су се и љубили. Многи као мала дјеча од радости плакаху. Била је страсна недјеља, али свуда се пјевало и веселило као да је већ Ускрс.

Али на скоро та веља радост претвори се прво у велику озбиљност, а таки затим у велику жалост.

Мала Црна Гора приправљаше се на велики, гигантски рат. На Ловћен, према Котору извукосе топове подигоше нове олкове и снабдјеше их са машинским пушкама, Скадар пак, тај славни и жалосни Скадар бјеше стављен у обранбено стање, као онда кад Турци бјеху у Скадру и водише очајну борбу против Црногораца, и кад се потоком лила крв српских синова из Црне Горе и Србије, те се Европа дивила српском јунаштву тамо на страшном Тарабошу, па Бардањолту и Брдици. Бјеше се све у Црној Гори захукало на страхан нови рат. Али ко да води тај рат, и против кога да води тај рат? Црногорска војска, као ни једна друга војска на свијету, није била само десетковала, него готово преполовљена. А против кога да води тај рат? Је ли то једна, јесу ли то двије државе? Јесу ли то мале државе, или су то горостасне државе? Па у оном јуначком заносу, кад се оружаше Ловћен, кад се оружаше Скадар за нови рат, једна мисао морала је ипак пробијати и у највећег јунака Црне Горе и Србије, а та мисао морала је наћи израза у том: станите, браћо, куда идемо шта радимо? Није ли нама Србима позната она српска изрека: иди мудро, не погини лудо! Зар да се боримо против Европе, против горостасних шест европских велесила, које безусловно захтјевају да напустимо Скадар и да њима тај Скадар предамо. Помажу ли ту какви разлози, па разлози међународног права у нашу корист, у корист измучене Црне Горе? Ако је до разлога међународног права, разлога историјских и етничких, те је краљ Никола обилато био развио у своме објашњењу велесилама. Али по оној српској: сила Бога не моли: Црна

Гора треба да постане жртва европскога мира, па се то мора извести.

То је био тај страшни положај, кад се краљ Никола одлучио да напусти Скадар. Тешко да је било и да је могло бити у којег владара такве тешке одлуке. Народ Црне Горе на ријеч свога владара жртвовао је све, жртвовао је на хиљаде и хиљаде својих дичних синова, и за цијену тих жртава ишао је једној цијељи, постигао је напошљетку ту цијељ, и кад ју је постигао, ваља да одустане од те цијељи! И то треба да му савјетје његово рођени владар! Какве муке, какве неискане муке за таквога владара! Али за то, ако та Европа има и труни човјечанскога осјећаја, она мора признати велико пожртвовање Црне Горе и Краља Николе за европски мир. Може се рећи, да су Црногорци својом крвљу искупили мир Европе, кад су предали Скадар европским велесилама. И зато држимо, да ће Европа, да ће европске велесиле одати велико признање Црној Гори и краљу Николи и да их неће заборавити, а држимо да ће велесилама и то бити на уму, да се неће никад више дати увући у такав криви положај, као што су биле увучене са питањем Скадра, што особито вриједи за Русију, чији је престиж, чији је углед у велико страдао питањем Скадра.

Краљу Николи, чим је са својим познатом, знаменитом дипломатском нотом велесила, исцрпио све разлоге међународног права у корист Црне Горе за посјед Скадра, није било друго остало, него да се са великом жртвом Црне Горе напусти Скадар, да даде извјестан обрт у међународном одношају велесила погледом на балканску кризу. А тај обрт могао се видјети у значајном телеграму, који је он управо на енглеског државног подсекретара Едварда Греја, који је уједно и председник амбасадорске реуније у Лондону. У том телеграму Краљ Никола у кратким, али језгровитим и врло значајним ријечима ово казује: „Моја је влада у ноти од 30. априла разложила своје држање у скадарском питању. Ово је држање било одређено непоколебљивим начелом праведности. Још једном са својим народом објављујем своје историјом и освојењем освештано право. Моја част и част Мога народа не дозвољавају ми, да поустим изолисаним акцијама. С тога предајем судбину Скадра у руке Европе“.

То су тако значајне ријечи, да прелазе уску круг једне области, једне краљевине као што је Црна Гора, већ не могу да служе за правац балканске политике велесила.

Кад оно начело Поенкаре-ово што је нашло изражаја у оним ријечима: *désintéressement absolu*, није нашло одзива баш са оне стране, којој је било намијењено, већ не напротив начинила читаву збрку у ријешењу балканске кризе, што је наступило мијешање једне велесиле, те ово доведе до чудновате појаве са питањем Скадра, јер је могла једна велесила иступити из европског концерта, те пријети ратом, па тиме ставити у опасност европски мир.

Краљ Никола, кад је у свом телеграму на Едварда Греја казао: да не попушта изолисаним акцијама, већ предаје судбину Скадра у руке Европе, тиме је значајно да неће да има посла са поједином велесилом, већ се покорава само вољи Европе.

Ово је значајно за читав обрт у скадарском питању и у одношају Црне Горе. Чим је ово становиште заузео Краљ Никола, таки се тргле велесиле и намијењена акција у Албанији престала је, јер велесиле нијесу допустиле, да поједине велесиле могу располагати са судбином дјелова Балканског Полуострва.

Тај обрт држимо да ће бити у корист Црне Горе и Српства на Балкану. Краљ Никола задобио је својом жртвом неизмјерне симпатије у Европи. Велесиле увидјеше, да су биле заведене и у неку клопку уведене са питањем Скадра. Данас велесиле Тројнога Споразума морају се рехабилитирати, особито Русија мора све чинити, да свој врло помрачен престиж опет задобије на Балкану.

На сваки начин држимо, да ће нови обрт у скадарском питању бити од користи Црној Гори.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Српско Народно Позориште. О Српском Народног Позоришту у Новом Саду „Браник“ пише:

Као што је познато, навршило се пуних педесет година, од како Српско Народно Позориште постоји у овим крајевима, а без сумње ће свако признати, да је оно имало свијетлих, а богме и тешких дана за минула по столећа. Српско Народно Позориште је вршило српску, културну, умјетничку и васпитну мисију, јер је оно ширило српску ријеч, српску књижевност; приказивало нам је савремену страну драму; на његовом њедру су одњеговани угледни српски умјетници, који су широким српским и словенским слојевима стекли имена, гласа, угледа и признања, на би заиста било достојно, да се та педесетгодишњица Српског Народног Позоришта прослави, као што се она прославља код осталих културних народа, и да се даде жиг и трајан спомен постојетне епохе једне гране српске културе у овим крајевима, коју је подигла српска, издржљива и пожртвована снага.

Са позване стране тврде, да је таква прослова немогућа у данашњим политичким приликама, а додају за разлог и материјалне наше прилике, које да сирјећавају ову прославу. Па када је тако, онда би могао да се даде тип извјесне тихе и савјесне прославе, када Српско Народно Позориште на јесен дође у Нови Сад. Наиме, да нам се у низу представа, хронолошким редом изнесу сва она важнија комађа, која су играла важну улогу при развизити Српског Народног Позоришта, и то да се прикажу прво српска, а затим страна комађа. Ово би био најдостојнији начин прославе, а данашња српска генерација имала би прилике да се многом чему поучи. Ово је једно скромно мишљење, о коме мјеродавни могу и треба мало да промисле.

И лањско бављење Српског Народног Позоришта у Херцег-Босни — први пут за педесет година — било је нека врста прославе у оним крајевима и тријумф наше драмске књижевности и умјетности у тим крајевима, што ће се у сличном духу поновити 20. и 21. о. м. у Загребу, када ће цијела позоришна дружина корпоративно давати представе у Хрватском Кр. Позоришту, а којом приликом ће бити приказана ова комађа: „Хасанагиница“ од Шантића, „О туђем хљебу“ од Тургењева и „Љубав“ од Потапенка. Са дружином полази председник артистичког одјељења г. д-р Ђура Трифковић и драматург г. Милан Беговић.

Ми смо увјерени, да ће наша позоришна дружина знати да буде на висини своје до сада показане спреме и умјетничког знања, и да ће побрати ловорике у срцу хрватског народа, али смо не мање увјерени и у то, да ће браћа Хрвати знати и хтјети цијенити ову нашу културну установу, па и овом приликом доказати и потврдити, да смо рођена браћа по крви, култури, умјетности, па и родољубљу, и то баш овом приликом, када им се пружи прилика да и они — и нехотице — буду прослављачи педесет-годишњег опстанка и битисања Српског Народног Позоришта у овим крајевима, јер је прут у снопљу јак а браћа у заједници и сложном раду.

Из Загреба ће дружина на четири недјеље на Приморје, на Сушак, гдје ће јој се такође дати прилика, да одабраним комађем, добром игром задовољи тамошњу нашу браћу. С тога нека им је срећан и берићетан пут!

Рат на Балкану и чешка музика. Збиља је занимљива појава, да се кроз грмљаву пушка и топова чују и гласови музике. Чех А. Мацак, капелник тјелесне гарде бугарског цара, на нарочиту жељу његову, компоновао је „Поход“ (марш) из мотива химне свију савезника. Други је марш Мацаков „Јунак лозенградски“, посвећен заповједнику генералу Ратку Димитријевићу. Чех Ем. Стари компоновао је „Побједу Словенства“, марш из химне српске, бугарске и црногорске, коју словенске капеле свуда свирају. К њима се придружује словенски марш „Скуп народа“ од Здењка Купка (Koubka), композиција пуна словенских химничких мелодија, епос словенске узајамности. Скупа су изишли у издањима за клавир са двије

руке „Поход побједилаца“ и „Побједа Словенства“ накладом музичког завода Мојмира Урбанка у Прагу.

Новосадско позориште у Загребу. Срско Народно Позориште из Новог Сада завршило је своју сезону и сад се кренуло на пут по Хрватској као што је прошле године путовало по Босни и Херцеговини. Своје гостовање почело је у Загребу, гдје је сад у уторак и сриједу давало Шантићеву „Хасанагиницу“, Потапенкову „Љубав“ и Тургењевљев „Туђи хљеб“.

По трећи пут долази новосадско Српско Народно Позориште у Загреб да гостује. Овога пута је само на проласку путујући у Приморје, гдје се у Сушаку сирема на дуље гостовање.

Пошто у ширим круговима није познато, а давно је то већ и било, што су Новосађани били и учинили Хрватској, освјетимо мало успомене прошлх дана. У доба кад се заслугом Илираца почела да буди народна свијест, цијела је Хрватска стојала под силним упливом германштине. Што је позоришта било, била су то њемачка. Хрватски се представљало само у добродошљивим представама код приватних забава. Нешто повољније је било по неким родољубивим градовима у провинцији Карловцу, Сиску, Вараждину и т. д., гдје је долазило и до јавних хрватских представа. У Загребу су гостовале редовно разне њемачке дружине, а тек ту и тамо у којем коману био је хрватски пролог или се отпјевала која хрватска пјесма.

„Илирска читаоница“, која је била душа тадањег хрватског народног живота у Загребу, чијом је иницијативом настало више хрватских институција, ставила је за задаћу и оснутац народног позоришта. Године 1839. иницијативом Илираца Деметра, изашао је 3. новембра у „Даници“ знаменити чланак „О утемељењу илирског народног казалишта“, који је чланак постигао сврху. Са одушевљењем почело је сакупљање приноса, а већ 11. јануара 1840. могао је гроф Драшковић на једној сједници читаонице да извести, да је уписано двије хиљаде форинти сребра. То је за почетак било доста, па да не буде бриге и мукe са учењем хрватских представа код њемачких глумаца, а да представе не буду опет дилетантске, закључено је на мајској скупштини године 1840. дозвати српска новосадска позоришну дружину. Уговор је склопљен, те су Новосађани добили 400 форинти сребра мјесечно и 200 форинти путнога трошка, а за гарантованит је сигуран опстанак најмање шест мјесеци.

Тим уговором био је ударен основни камен макар и периодичном хрватском приказивању на загребачком позоришту.

Новосађани, који су узели име „Илирско народно позоришно друштво“, напустили су већ у сриједу дне 10. јуна године 1840. у позоришту на Марковом тргу (данашњој градској вијећници), што га је те године баш довршио на свој трошак Крсо Станковић. Као прва представа давала се и први пут Кукуљевићева јуначка игра „Јуран и Софија или Турци код Сиска“ са „Прологом“, што га је тој свечаној представи написао Иван Мажуранић.

Значајни тај пролог почиње овако:

Из долњих страна домовине наше
Ево нас овдје за покушат оно
Што никад нитко покушао није
На мјесту овом!

Дјело и друштво примељни су да не може бити боље. Критика је била врло ласкава. Новосађани су у раздобљу од 27. маја до 17. августа дали у свем 20 представа, које су Борнштајну, закупнику позоришта, који је истодобно уприличивао и њемачке представе, доносили више од њемачких, и ако је репертоар новосадске дружине био прилично слаб, због помањкања добрих хрватских и српских комада. У репертуру је превладавао Јован Стерија Поповић са својим историјским и друштвеним комадима. Даван је том згодом и велики народни табло „Повратак Кара Ђорђина сина у своју домовину“, који је био пропраћен ријечима Ивана Мажуранића. Дне 7. августа давали су Новосађани прошлеђују представу „Стријелци“, запутивши се из Загреба у Карловац, а одавде у Сисак, гдје су били свагдје срдечно дочекани. — Рад Новосађана и ако није можда задовољно тада све умјетничке захтјева, имао је највећу вредност у томе: што је доказао и увјерио, да је у Загребу могуће стално хрватско приказивање, па се „Илирска читаоница“ дала на даље сабирање приноса за оснутац сталног хрватског позоришта... Новосађани су се иза гостовања у Карловцу, Сиску и Вараждину повратили у Загреб и дјеловали у Загребу још пуне двије сезоне све до 3. фебруара 1842., кад је друштво ненадано прекинуло своје дјеловање, отпутовавши заједно са члановима и Хрватима, који су ступили у дружину. Друштво је отишло оставивши дефицит од 280 форинти. Одласком њиховим отворило се опет поље и процвало цвијеће њемачким глумцима и њемачким представама.

По други пут дођоше Новосађани у Загреб године 1874., дакле прије педесет година. О тадањем њиховом боравку и дјеловању у Загребу слабо се што зна, док је о првом њиховом дјеловању куд и камо сачувано више материјала. Биће то и зато, што је у то доба дјеловало у Загребу тада већ стално хрватско позориште под Јосипом Фрајденрајхом као управитељем, а под предсједником позоришног одбора дром. Јованом Суботићем. Ова обојица позваше у Загреб на гостовање „Народну глумачну дружину“ из Новог Сада, која се тек прије три године образовала заслугом „Српске читаонице“ у Новом Саду, којој је тада на челу био д-р Светозар Милетић. Новосађани су у Загребу били врло срдечно дочекани и поздрављени, те су дали више представа.

Српско Народно Позориште у Новом Саду, које са успјехом врши своју благоволну мисију у Бачкој, Банату, Сријему, данас је позориште првога реда, те је дало и имало, а и има умјетника којих се не би постидјеле ни највеће позорнице. Загребичка публика обилном посјетом представа пригодно гостовања Новосађана нијесу исказали само један акт симпатије и љубави према братском српском народу и његовом позоришту, већ су извршили и чувство захвалности, што га дугује пређима овог позоришта, који својим радом знатно помогоше, да је у Хрватској дошло до уважења слатка материнска ријеч — хрватска.

Нова опера Пуччинија Најдаровитији савремени италијански композитор, Маестро Пучини, завршио је своју нову велику оперу: „Угашена свјетлост“. Либрето је узео из истоименог романа Редјарда Киплинга. Садржина је у овом: У првом чину износи се живот лондонске беоме. Новинари приређују опроштајно весеље при поласку у Судан, гдје се енглеска војска туче са Махдистима. Међу њима је и млад репортер илустратор. Он оставља вјереницу Доли, жељан да се врати славан и чувен, и да је тек тада узме. Али у рату — други чин — буде рањен. Лако ће бити излечен, али ће остати слије — свјетлост ће се за њега угасити!... Па ипак, његов дневник из рата доноси му славу, те се нада да ће своју свјетлост наћи у својој вјереници. У трећем је чину његов долазак у Лондон и састанак са вјереницом која га — одбије... Свјетлост је за увијек угашена!..

„Коло хрватских књижевника“. У Загребу је основано друштво, које ће се звати „Коло хрватских књижевника“. Сврха му је, да гаји строго националну књижевност, уз задовољавање и хришћанског духа, а уза то, да се брине за књижевнике и њихову сирочад, да приређује предавања, састанке, да издаје књиге и т. д. Привремени одбор изабрао је за свога предсједника др. Ђуру Арнолда, за потпредсједника др. Велимира Дежелића, за тајника др. Рудолфа Хорвата, док су у одбору др. Ласофски, Фердо Рожић, Херубин Шегвић, др. Светозар Ритиг, Степан Широла, Марија Јамбришаква, Петар Гргец и још неки. Покровитељем друштва имао би бити надбискуп коађутор др. Анте Бауер, а орган друштва лист „Просвјета“ којој ће се уредништво накнадно уредити. Скупштину је отворио потпредсједник др. Дежелић умјесто одсутног др. Арнолда, а на то је др. Рудолф Хорват разложио у подалежјем говору, што је покретаче овог друштва: жива, тако рече, жеља наше публике, да добије литературу у народном хрватском и етичном правцу као утук безбројним националном и порнографском писању савремених едисија. На то је протумачио правила друштва, која су се редигирала и редом се прихватао параграф за параграфом. На концу је г. Рудолф Штрохал предложио горе споменути одбор, који је једногласно прихваћен.

За спомен погинулим српским јунацима

Добили смо овај родољубиви проглас, који у цјелости радо доносимо:

Драга браћо и сестре,

Пожртвовање нашег народа освједочено је и раније небројеним примјерима, а овим светим ратом за ослобођење потлачене нам браће још је сјајније утврђено.

Да Вам набрајамо херојска дјела наше узданице војске непотребно је, већ и с тога, што је свима Вама познато херојско наших официра, подофицира и војника на Куманову, Прилипу, Бакарном Гумну, Кичеву, Битољу, Једрену, Косову, Приштини, Љешу, Бушатима, Брдици, Скадру и т. д.

Дужност је наша, да се колико толико одужимо палим херојима нашим у овом светом рату.

Ми видимо да су се образовала разна друштва и удружења за разне патриотске сврхе и подигнуће видљивих споменика палим херојима на Једрену и т. д.

Али не видјесмо, да се до сада неко сјети наших палих бораца хероја у *Албанији*.

Велики би гријех учинили, ако не би забиљежили видним спомеником и на истом урезали имена свију наших хероја: официра, подофицира и војника, који *одложише своје животе у Албанији* око Драча, Љеша, Св. Јована (Сан-Ђована), Бушата, Брдице, Тарабоша, Скадра и т. д. оставише своје јуначке кости тако далеко од својих фамилија, од својих милих и драгих пријатеља за ослобођење своје потлачене браће и за величину, част и славу своје миле отаџбине.

Дужност је наша, да ово што прије учинимо, те да би тиме овјековјечили имена славно палих хероја наших официра, подофицира и војника у Албанији.

Подигнућем овог споменика овјековјечили бисмо имена ових, а потомству бисмо оставили дата о поштовању данашњег нараштаја према славно палим синовима, браћи, друговима и пријатељима.

Позната је истина, да су се највећи споменици подигли дарком благодарних приложника, па с тога се поменути одбор обраћа овим *браћи Србима и сестрама Српкињама и свима Словенима*, да својим ма и најмањим прилозима изволе погнмоћи овај одбор за постигнуће ове свете сврхе.

Прилоге ваља слати *одбору за подизање споменика палим српским херојима — официрима, подофицирима у Албанији 1912. и 1913. године* а овлашћени су за прикупљање ових прилога и чланова одбора у *Краљеву*.

Одбор, вјерујући унапријед у освједочено родољубље Срба и Словена, шаље им овим братске поздравље и вјечиту благодарност своју на прилозима.

Моле се уредништва свију српских и словенских листова, да овај њроглас изволе оштампати.

Од Одбора за подизање споменика палим српским херојима-официрима и војницима у Албанији 1912. и 1913. год. 22. марта 1913. год. Бр. 1. у *Краљеву* (у Србији).

Предсједник, *Мил. Л. Милосављевић*, предсједник првостепеног суда; потпредсједник, *Петар Богавац*, предсједник, ол. краљевске; благајник, *Душан Прибаковић*, гостионичар; дјеловођа, *Богдан Миловановић*, учитељ; Чланови одбора: *Михаило М. Чебинац*, индустријалац, *Коста Павловић-Рус*, шеф жељезничке ложионице, *Петар Милићевић*, ср. начал. *Милан Ковачевић*, пекар, *Нолмир Николић* апотекар, *Васа Константиновић-Лала*, ковач, *Димитрије Антоновић*, гостионичар, *Светозар Буњак*, трг., *Лазар Кузмановић* трг., *Никола Миловановић*, хотелијер, *Милован С. Томић*, трг., *Љубомир Радовић*, трговац.

Учимо ћирилицу!

Сплјетска „Sloboda“, орган хрватске народне напредне странке доноси овај чланак:

Хрвати и Срби говоре једним те истим језиком, један су те исти народ, али су политички и културно расцјепкани и подијелиени.

Прилике и повјесни развој узроком су, што се наш народ овако подијелио и што су, колико Хрвати, толико Срби живјели кроз толико вјекова сваки својим засебним и одијеленим животом, те данас толи српски, коли хрватски дио нашега народа има своју засебну повјест, своје засебне традиције и своју засебну књижевност.

Данас пак сви смо ми дошли до спознаје, да нам ова поцјепканост штетује и да нам је на затор народног живота, пак смо и увидјели, да нам је најпреча дужност сада, да се барем културно ујединимо у јединствену једну велику целину и да тиме окрепимо, ојачамо нашу народну моћ и снагу.

Једна од великих запрека културном уједињењу и стопљењу Хрвата и Срба је и та што Срби имају и своје засебно писмо — ћирилицу. Услијед тога за све оне који не познавају ћирилице неприступачно је скоро сво књижевно благо Срба, и сав културни напредак и све културне течевине српскога дјела нашега народа за њих као да и не постоје. То је зли, ал опет таково, које можемо веома лако и једноставно да одстранимо.

Учимо ћирилицу!

Научимо 30 знакова ћирилских слова и ето нам отворено цијело поље богате српске књижевности.

Учимо ћирилицу не само за то, што ћемо тиме бити у стању да упознамо лијепу књижевност српскога народа, него и ради једнога другога разлога.

У рату што га балкански савезници поведоше проти Турчину а за Ослобођења запуштене раје од турскога јарма, и наша браћа у краљевинама Србији и Црној Гори дођоше до старе своје дјевине, до посједа богатих и питомих крајева који су под турском управом олуштјели и осиромашили били.

Сада ненапучени и изгладњели крајеви, данас сјутра бити ће извором богатства

и средиштем господарственога живота на Балканском полуострву.

То су страни народи већ добро опазили, и Нијемци и Маџари већ издавају граматике и књиге за учење нашег и бугарског језика, како би што више и што лакше могли да се окористе плодовима проливане крви српских и бугарских палих јунака.

Нама не треба граматика, јер је језик бораца с Куманова и Приштине језик наш, језик хрватски или српски, а Осветници Косова су наша браћа, синови народа кому и ми припадамо.

Језик ми познамо, научимо и писмо!

Нама неће требат Америке више, неће требат потуцати се по туђем свијету, јер нам се овдје код куће отвара нова Америка, љепша и дража од оне преко Океана.

И за то учимо ћирилицу!

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Ађутант Књаза Петра. Г. Рако Ђурковић, који је у току рата од потпоручника произведен учин поручника, постављен је за ордонанс официра Њег. Краљ. Височанства Књаза Петра.

Министарске вијести. Г. Лабуд Гојнић, министар унутрашњих дјела, вратио се са краћег одсуства из унутрашњости.

Ратна споменица. За успомену на овај велики ослободилачки рат. Министарство Војно исковаће Споменицу, којом ће бити одликовани сви учесници минулог рата. На споменици ће на сву прилику бити натпис: *За освету Косова*“.

Талијански Црвени Крст. По повратку у Италију чланова Талијанског Црвенога Крста, који су за све вријеме рата проборавили у Црној Гори, у неким талијанским листовима појавиле су се вијести, да су чланови у нас наилазили на рђаву предуретљивост. Професор Негризор, шеф експедиције Талијанског Црвеног Крста, чим се повратио у Италију и дознао за те гласове, одмах их је под својим потписом побио као потпуно измишљене и неумјесне. Ми смо поштованоме професору Негризолију, одличном талијанском хирургу, захвални на његовом демантију, којим је учинио услугу истини. Са своје стране и у овој прилици наглашавамо, да наша земља Талијанском Црвеном Крсту дугује само захвалност за неочењиве услуге њихових чланова нашим рањеницима. Они су у свијех нас оставили само захвална сјећања. Наша захвалност за пожртвовање и хуману помоћ, коју нам је приликом рата указао Талијански Црвени Крст, добило је видна израза и у одликовањима свијех чланова разним одличајима.

Скупштина Читаонице. У недјељу, 19. маја, у 9 сати у јутро одржаће се редовна годишња скупштина друштва Цетињске Читаонице у Зетском Дому. Дневни ред је: Извјештаји: о раду управе, о стању благајне и друштвене имовине, о стању читаонице и књижевне, о укупном стању друштва, од стране надзорног одбора; и избор нове управе и надзорног одбора. Позивајући г. г. чланове да у што већем броју дођу на скупштину, управа опомиње и моли оне чланове, који још нијесу платили чланарину, да то у што краћем времену учине. Господа, која нијесу учинила своју чланску дужност, лишиће се права бирати и бити бирани, ускратиће им се право посјете Читаонице, а дуг ће се наплатити судским путем.

ТЕЛЕГРАМИ

Париз, 4. маја. — У парламенту је Герније упутио интерпелацију односно судјеловања Француске у мјерама велесила против Црне Горе. Говорник жели, да се херојство балканско, коме је цио свијет одао достојну хвалу, не повриједи, жали много што је Француска учествовала у морској демонстрацији против Црне Горе. Пишон је одговорио да је политика Француске одговорила двоструком циљу, један незинтересовању земљишном а други сједињењу Европе ради гаранције мира.

Лондон, 4. маја. — „Рајтер“ јавља, да Данев није дошао овдје ради потписа прелеминера него да преговара о многим другим питањима која се имају рашчистити са владом отоманском. По бугарском мишљењу, питање мира је унутрашња ствар између Турске и савезника, која се има довршити међу ратујућим странкама, стога је потребно да се мир закључи што прије како би се остала питања могла справљати са велесилама.

Бугарска ће у свему радити у сагласности са савезницима.

Лондон, 4. маја. — Према саопштењу „Рајтера“, министарство иностраних дјела није предузимало никакве кораке односно сазива конференције. Српски и грчки изасланици нијесу добили наредбу да потпишу прелиминаре.

Биоград, 4. маја. — Српски изасланици Николић и Павловић отпутовали су за Лондон. „Самоуправа“ жали што већ дио штампе српске, бугарске и грчке, расправљајући вишећа питања, заборавља главне интересе балканског савеза, коме је Србија принијела огромне жртве особито у албанском питању. „Самоуправа“ је убијена да ће се унутрашње ствари савезника повољно ријешити. — Званичне новине доносе да је вијест о ступању у брак принца Арсена једна пука измишљотина. Принц се налази код својих трупa.

Букурешт, 4. маја. — Влада је наручила у Напољу четири контра-торпиљера, сваки од 1600 тона, а наоружање ће се извршити код Крупа; укупни износ наруџбине стоји 24 милиона леза.

Беч, 4. маја. — „Мил. Рундшау“ овлашћено је да учини шледеће саопштење: Сви команданти корпуса од првог па до 14 добиће данас наредбу да ослободе резерviste из 1908. и 1909. што износи око 35.000 војника, осим тога биће дјелимично ослобођени резервисти из 1910. и 1911., око 15.000, те према томе укупни број ослобођених резервиста износи 50.000 војника. Ослобођавање резервиста у корпусима Босне и Херцеговине и Далмације неће за сада бити.

Беч, 5. маја. — Вијести протурене односно статута Арбаније потпуно су неосноване. Тај статут има да изради сједница амбасадорске конференције, чији су радови тајни. Новине јављају да су ушљед разних вијести које круже односно даље акције Есад пашине, Аустрија и Италија, и ако је дигнута блокада, послале по један брод у Драч.

Атина, 5. маја. — Асквит је приспио у Крф, гдје су му приређене овације.

Петроград, 5. маја. — Ђенерал Овсјанин умро је.

Беч, 5. маја. — Принц Фрањо Батенберг и принцеза Ана приспјели су.

Лондон, 5. маја. — Према саопштењима изгледа да ће Грчка и Србија потписати пројект уговора о миру, ако се изостави став којим се означаје, да се савезници ослањају на велесиле што се тиче Арбаније и Егејских Острва. Сви балкански изасланици енергично протестују против писања извјесних страних новина, које желе да поисију раздор посредством неоправданих и претјераних извјештаја односно односа савезника међу собом. Изасланици изјављују да и ако су висећа питања деликатна и тешка, то ипак иста неће довести до рата, јер су одлучно ријешени да дођу до мирног споразума, јер рат међу савезницима било би право лудило. У крајњем случају прибјегли би хашком суду.

Цариград, 6. маја. — Унук султанов, принц Хајредин, стар 22 године убио се синоћ из револвера. У свом писму вели да је учинио због нервозе; изгледа да је покриједи љубав.

Софија, 6. маја. — „Буг. Агенција“ побија тенденциозне вијести као да Бугарска преговара о промјени чланака уговора бугарско-српског и да је вољна да уступи Србији сва земљишта на контекстираној зони.

Лондон, 6. маја. — Сви изасланици конференције мира приспјели су.

Цариград, 6. маја. — Принц Хајредин је само покушао да се убије, ранио се и још је у животу.

Атина, 6. маја. — Ако околности дозволе, краљ Константин отићи ће у Берлин на свадбу цареве ћери.

Лондон, 6. маја. — Дописник „Дељи Кроникла“ јавља да су Србија и Грчка закључиле уговор за заједничку политику односно освојених земљишта и савез против Бугарске.

Лондон, 6. маја. — Српски изасланик Новаковић пао је низ степеннице у хотелу и повриједио се.

Биоград, 6. маја. — Војвода Путник приспио је из Скопља.

Беч, 7. маја. — Према „Мил. Рундшау“, војници који припадају трупaма у Босни Херцеговини и Далмацији могу до осам посто од бројног стања добијати наизмјенце одсуства од по највише 15 дана.

Биоград, 6. маја. — Српско-бугарски спор од потоња два дана оцјењује се са више мирноће. Има изгледа за добре наде. Помирљиви тон мјеродавних бугарских изјава сада је у сагласности са мирним схватањем српских кругова. Велику зловољу стварају алармантне вијести ширене преко бечке штампе, које немају стварне основе и своде се на увеличавање и давање важности неодговорним испадима и сензацијама словенске штампе или несавјесних кореспондента. И овдашњи мјеродавни листови пишу помирљиво и изражавају наду у увиђавност бугарских државника. Данас су завршена савјетовања српских мјеродавних кругова, која су трајала неколико дана. Војвода Путник отпутовао је у Скопље, а Спаларковић путује у Софију. Преговори између влада водиће се на пријатељски начин стварним разлозима. Покушаће се све да се избјегну не само сукоби, него свака арбитража или пресуда Вел. Сила, бар у основним питањима. Вијести о тобожњим ултиматумима као и о тобожњој анексији освојеног земљишта опрвргавају се најодлучније. Чине се кораци да се послједице измјене мисли између савезничких влада преговори о диоби изврше у један мах, као једно питање уз истовремено учешће сва четири савезника. Можда ће једино између Србије и Црне Горе територијална питања доцније доћи на ред да се заједно ријеше са осталим питањима о будућим односима међу двијема српским државама. Између Србије, Бугарске и Грчке свакако још ових дана покушаће се рјешавати сва питања о диоби. Исто тако изгледа да ће и уговор о миру у Лондону бити потписани у један мах од свију савезника, пошто и Бугарска сада пристаје да се унесу у уговор гаранције, које интересују и остале савезнике. Свакако, у оба вијештеним круговима тврди се, да за сада нијесу основане алармантне вијести и да постоје добри изгледи на мирни споразум. Чине се у томе правцу сва напрезања са свијех страна, којима је стало до тога да се прекине са неизвјесношћу, и да се што прије зајемчи мир, који у првом реду највише желе сами савезници. О рјешењима, која су донесена на савјетовању српских државника, држи се највећа тајна, пошто су иста не само начелне него и практичне природе. Поуздано је само то да Србија и Грчка граже додир својих државних граница и да се задржи десна обала Вардара. О каквим најновијим приједлозима бугарске владе овдје није још ништа познато. (Б. Пресбиоро).

Биоград, 6. маја. — Српско-бугарски спор од потоња два дана оцјењује се са више мирноће. Има изгледа за добре наде. Помирљиви тон мјеродавних бугарских изјава сада је у сагласности са мирним схватањем српских кругова. Велику зловољу стварају алармантне вијести ширене преко бечке штампе, које немају стварне основе и своде се на увеличавање и давање важности неодговорним испадима и сензацијама словенске штампе или несавјесних кореспондента. И овдашњи мјеродавни листови пишу помирљиво и изражавају наду у увиђавност бугарских државника. Данас су завршена савјетовања српских мјеродавних кругова, која су трајала неколико дана. Војвода Путник отпутовао је у Скопље, а Спаларковић путује у Софију. Преговори између влада водиће се на пријатељски начин стварним разлозима. Покушаће се све да се избјегну не само сукоби, него свака арбитража или пресуда Вел. Сила, бар у основним питањима. Вијести о тобожњим ултиматумима као и о тобожњој анексији освојеног земљишта опрвргавају се најодлучније. Чине се кораци да се послједице измјене мисли између савезничких влада преговори о диоби изврше у један мах, као једно питање уз истовремено учешће сва четири савезника. Можда ће једино између Србије и Црне Горе територијална питања доцније доћи на ред да се заједно ријеше са осталим питањима о будућим односима међу двијема српским државама. Између Србије, Бугарске и Грчке свакако још ових дана покушаће се рјешавати сва питања о диоби. Исто тако изгледа да ће и уговор о миру у Лондону бити потписани у један мах од свију савезника, пошто и Бугарска сада пристаје да се унесу у уговор гаранције, које интересују и остале савезнике. Свакако, у оба вијештеним круговима тврди се, да за сада нијесу основане алармантне вијести и да постоје добри изгледи на мирни споразум. Чине се у томе правцу сва напрезања са свијех страна, којима је стало до тога да се прекине са неизвјесношћу, и да се што прије зајемчи мир, који у првом реду највише желе сами савезници. О рјешењима, која су донесена на савјетовању српских државника, држи се највећа тајна, пошто су иста не само начелне него и практичне природе. Поуздано је само то да Србија и Грчка граже додир својих државних граница и да се задржи десна обала Вардара. О каквим најновијим приједлозима бугарске владе овдје није још ништа познато. (Б. Пресбиоро).

Париз, 7. маја. — Министар војни поднио је у парламенту пројект за кредит од 400 милиона ради одржања треће класе.

Лондон, 7. маја. — Греј је примио већи дио изасланика о миру.

„Рајтер“ сазнаје, да у дипломатским круговима влада неизвјесност односно правца којим ће се доћи до закључења мира. Нема никаква изгледа, да су савезници, осим Бугарске, вољни да потпишу прелиминаре.

Биоград, 7. маја. — Званично се побија вијест енглеског листа о тобожњем уговору између Србије и Грчке као и о анексији добијених земаља. Српски посланик из Атине приспио је и био је примљен од краља.

Цариград, 7. маја. — Повраћање турских трупа из Арбаније наишло је на потешкоће од стране Грчке, која је с почетка била пристала, али сада је истакла нове захтјеве, због чега су двије велесиле чиниле кораке у Атину. Све турске трупе искрцаће се Бајрут осим болесних, који ће се искрцати у Исмиду.

Атина, 7. маја. — Ушљед несигурне ситуације, краљ Константин као и Диадок неће ићи у Берлин на свадбу цареве ћери.

Лондон, 7. маја. — Краљ и краљица отпутовали су за Берлин.

Лондон, 7. маја. — Према „Рајтеру“ шефови савезничких мисија састаће се сјутра ради расправљања измјена која се имају унијети у пројект услова о миру, а сходно добијеним инструкцијама. Влада црногорска није још упутила инструкције својим изасланицима, али се исте очекују сјутра. Тврди се, да осим укидања у пројекту извјесних ријечи, по којима би се могло судити да савезници пристају да нека питања ријеше велесиле, исто тако има да измјени седми члан на начин којим би се јасно утврдило вријеме и начин на који ће се закључити између савезника и Турске посебни уговори трговачки, правни и т. д. Тврди се, да ће амбасадори сјутра расправљати предлог аустро-италијански односно уређења Арбаније, а могуће је да ће амбасадори приступити расправи односно потоњих предлога савезника у погледу измјена прелиминара мира.

Беч, 8. маја. — У парламенту министар финансија Залески дао је податке о трошковима потеклим ушљед ванредних војних мјера. Укупност тих трошкова, који припадају Аустрији, износи 167 милиона.

Софија, 8. маја. — „Мир“ се чудно како да изасланици немају инструкције и наводи, да се само по себи разумије, да прије потписа прелиминара, не може се приступити никаквом послу. Треба дакле очекивати резултат амбасадорске данашње сједнице, па ако нам она не донесе мир, Бугарска ће га знати постићи без икаквих других околности.

Лондон, 8. маја. — Сједница амбасадора трајала је готово три сата. „Рајтер“ сазнаје, да су гледишта велесила односно предлога аустро-талијанског о уређењу Арбаније била поднесена амбасадорима. Сједнице шефова савезничких мисија трајала је више од два сата, на којој су се исти сагласили да написмено у незваничном облику поднесу велесилама предлоге о измјенама у прелиминарима.

Петроград, 8. маја. — Цар је отпутовао у Берлин, да присуствује вјенчању царске кћери.

Биоград, 8. маја. — Посланик бугарски Тошев отпутовао је у Софију. Званични лист побија женевску вијест као да бајаги краљ Петар, последи потписа мира, мисли абдицирати. То је така измишљотина да не заслужује ни да се побија.

Лондон, 8. маја. — Савезници су држали сједницу ради састављања измјена прелиминара мира. Држи се, да су ти предлози такви да се без тешкоће могу усвојити. У вече су савезници саопштили Греју из-

мјене у пројекту услова мира и то: 1) избрисати из члана трећег и петог четири ријечи и савезничке владаре, како би се јасно видјело да се само Султан ослонио на велесиле ради ријешења питања наведених у тима члановима; 2) увести у шестом члану, да ће изасланици савезника у финансиској комисији имати иста права као и изасланици велесила; 3) увести у члану седмом, да ће сви уговори раније закључени остати на снагу, док се не замијене новим. Савезници мисле да су предлози такви, да неће наићи на препреке, и ако се те измјене усвоје, савезници ће потписати прелиминаре.

Атина, 8. маја. — Вијести односно нових грчко-бугарских сукоба потпуно су измишљене.

Цариград, 8. маја. — 59 официра, међу којима је потпуковник Шалиб и мајор Џуфер са 2709 војника болесних из турске армије у Арбанији, приспјели су.

Лондон, 9. маја. — „Рајтер“ сазнаје да Србија тражи, да одлуке амбасадора, према којој Србија мора добити луку на Јадрану и железницу кроз Арбанију, мора имати обавезни карактер.

Париз, 9. маја. — Потоњих дана у неким француским гарнизонима било је манифестације против трогодишње војне службе. Особито је било јаким немира у Тулу. Министар војни наредио је да се поведе истрага. Више војника у Тулу предаће се војном суду, а неколико ће се отпавити у дисциплинарне батаљоне. Покрет се приписује пропаганди антивојничкој.

Биоград, 10. маја. — Овдје се сада све већа пажња обраћа на лондонске преговоре о миру. Ови се преговори сматрају само претходником преговорима париске финансиске конференције. У скупштинским круговима изражава се бојазан, да се Велике Силе које су од Турске почеле да изнуђавају разноврсне концесије у Малој Азији, случајно не обвезу да Отоманском Царству даду оштету на рачун финансиских захтјева, које стављају балкански савезници. Вечерашња „Самоуправа“ такође говори о томе питању и каже, да су се савезници само за љубав европског мира и уз претпоставку Европине правичности предали посредовању Вел. Сила и у свему попустили, али сада се Силе наметнуше не за посреднике, него за апсолутне судије, који уз то имају директне интересе у стварима које пресуђују. Силе су већ биле пристале да се расправља питање ратне оштете, али сада стављају препријек томе, да делегати зарађених странака судјелују у париској конференцији са правом гласа и траже, да ријешења те конференције буду једногласна. (Овај је захтјев учинила Аустро-Угарска. Пр. Ур.) На тај начин једна једина Сила може да поремети сав рад, а савезници и Турска, о којима се каже да ради, смјели би имати само савјетодавни глас. Ово је за савезнике унижење, и зато ако Силе остану код својих намера, може то врло лако довести до разлаза делегата на конференцији мира и упутити савезнике да се сами старају за своје интересе. Овај потоњи пасус особито изазива коментаре и држи се да би савезници у таквом случају сами са Турском склопили мир. Свакако горњи предлози принуђавају савезнике, да већ код склапања прелиминара утврде за обје гаранције и позиције код рјешавања оних питања која неће ући у прелиминаре. Чини се, да ће се преговори до коначног закључења мира далеко отегнути.

Лондон, 10. маја. — „Рајтер“ јавља да преговори о миру изврсно напредују. Изасланици савезнички

мјене у пројекту услова мира и то: 1) избрисати из члана трећег и петог четири ријечи и савезничке владаре, како би се јасно видјело да се само Султан ослонио на велесиле ради ријешења питања наведених у тима члановима; 2) увести у шестом члану, да ће изасланици савезника у финансиској комисији имати иста права као и изасланици велесила; 3) увести у члану седмом, да ће сви уговори раније закључени остати на снагу, док се не замијене новим. Савезници мисле да су предлози такви, да неће наићи на препреке, и ако се те измјене усвоје, савезници ће потписати прелиминаре.

Атина, 8. маја. — Вијести односно нових грчко-бугарских сукоба потпуно су измишљене.

Цариград, 8. маја. — 59 официра, међу којима је потпуковник Шалиб и мајор Џуфер са 2709 војника болесних из турске армије у Арбанији, приспјели су.

Лондон, 9. маја. — „Рајтер“ сазнаје да Србија тражи, да одлуке амбасадора, према којој Србија мора добити луку на Јадрану и железницу кроз Арбанију, мора имати обавезни карактер.

Париз, 9. маја. — Потоњих дана у неким француским гарнизонима било је манифестације против трогодишње војне службе. Особито је било јаким немира у Тулу. Министар војни наредио је да се поведе истрага. Више војника у Тулу предаће се војном суду, а неколико ће се отпавити у дисциплинарне батаљоне. Покрет се приписује пропаганди антивојничкој.

Биоград, 10. маја. — Овдје се сада све већа пажња обраћа на лондонске преговоре о миру. Ови се преговори сматрају само претходником преговорима париске финансиске конференције. У скупштинским круговима изражава се бојазан, да се Велике Силе које су од Турске почеле да изнуђавају разноврсне концесије у Малој Азији, случајно не обвезу да Отоманском Царству даду оштету на рачун финансиских захтјева, које стављају балкански савезници. Вечерашња „Самоуправа“ такође говори о томе питању и каже, да су се савезници само за љубав европског мира и уз претпоставку Европине правичности предали посредовању Вел. Сила и у свему попустили, али сада се Силе наметнуше не за посреднике, него за апсолутне судије, који уз то имају директне интересе у стварима које пресуђују. Силе су већ биле пристале да се расправља питање ратне оштете, али сада стављају препријек томе, да делегати зарађених странака судјелују у париској конференцији са правом гласа и траже, да ријешења те конференције буду једногласна. (Овај је захтјев учинила Аустро-Угарска. Пр. Ур.) На тај начин једна једина Сила може да поремети сав рад, а савезници и Турска, о којима се каже да ради, смјели би имати само савјетодавни глас. Ово је за савезнике унижење, и зато ако Силе остану код својих намера, може то врло лако довести до разлаза делегата на конференцији мира и упутити савезнике да се сами старају за своје интересе. Овај потоњи пасус особито изазива коментаре и држи се да би савезници у таквом случају сами са Турском склопили мир. Свакако горњи предлози принуђавају савезнике, да већ код склапања прелиминара утврде за обје гаранције и позиције код рјешавања оних питања која неће ући у прелиминаре. Чини се, да ће се преговори до коначног закључења мира далеко отегнути.

Лондон, 10. маја. — „Рајтер“ јавља да преговори о миру изврсно напредују. Изасланици савезнички

мјене у пројекту услова мира и то: 1) избрисати из члана трећег и петог четири ријечи и савезничке владаре, како би се јасно видјело да се само Султан ослонио на велесиле ради ријешења питања наведених у тима члановима; 2) увести у шестом члану, да ће изасланици савезника у финансиској комисији имати иста права као и изасланици велесила; 3) увести у члану седмом, да ће сви уговори раније закључени остати на снагу, док се не замијене новим. Савезници мисле да су предлози такви, да неће наићи на препреке, и ако се те измјене усвоје, савезници ће потписати прелиминаре.

Атина, 8. маја. — Вијести односно нових грчко-бугарских сукоба потпуно су измишљене.

Цариград, 8. маја. — 59 официра, међу којима је потпуковник Шалиб и мајор Џуфер са 2709 војника болесних из турске армије у Арбанији, приспјели су.

Лондон, 9. маја. — „Рајтер“ сазнаје да Србија тражи, да одлуке амбасадора, према којој Србија мора добити луку на Јадрану и железницу кроз Арбанију, мора имати обавезни карактер.

Париз, 9. маја. — Потоњих дана у неким француским гарнизонима било је манифестације против трогодишње војне службе. Особито је било јаким немира у Тулу. Министар војни наредио је да се поведе истрага. Више војника у Тулу предаће се војном суду, а неколико ће се отпавити у дисциплинарне батаљоне. Покрет се приписује пропаганди антивојничкој.

Биоград, 10. маја. — Овдје се сада све већа пажња обраћа на лондонске преговоре о миру. Ови се преговори сматрају само претходником преговорима париске финансиске конференције. У скупштинским круговима изражава се бојазан, да се Велике Силе које су од Турске почеле да изнуђавају разноврсне концесије у Малој Азији, случајно не обвезу да Отоманском Царству даду оштету на рачун финансиских захтјева, које стављају балкански савезници. Вечерашња „Самоуправа“ такође говори о томе питању и каже, да су се савезници само за љубав европског мира и уз претпоставку Европине правичности предали посредовању Вел. Сила и у свему попустили, али сада се Силе наметнуше не за посреднике, него за апсолутне судије, који уз то имају директне интересе у стварима које пресуђују. Силе су већ биле пристале да се расправља питање ратне оштете, али сада стављају препријек томе, да делегати зарађених странака судјелују у париској конференцији са правом гласа и траже, да ријешења те конференције буду једногласна. (Овај је захтјев учинила Аустро-Угарска. Пр. Ур.) На тај начин једна једина Сила може да поремети сав рад, а савезници и Турска, о којима се каже да ради, смјели би имати само савјетодавни глас. Ово је за савезнике унижење, и зато ако Силе остану код својих намера, може то врло лако довести до разлаза делегата на конференцији мира и упутити савезнике да се сами старају за своје интересе. Овај потоњи пасус особито изазива коментаре и држи се да би савезници у таквом случају сами са Турском склопили мир. Свакако горњи предлози принуђавају савезнике, да већ код склапања прелиминара утврде за обје гаранције и позиције код рјешавања оних питања која неће ући у прелиминаре. Чини се, да ће се преговори до коначног закључења мира далеко отегнути.

Лондон, 10. маја. — „Рајтер“ јавља да преговори о миру изврсно напредују. Изасланици савезнички

мјене у пројекту услова мира и то: 1) избрисати из члана трећег и петог четири ријечи и савезничке владаре, како би се јасно видјело да се само Султан ослонио на велесиле ради ријешења питања наведених у тима члановима; 2) увести у шестом члану, да ће изасланици савезника у финансиској комисији имати иста права као и изасланици велесила; 3) увести у члану седмом, да ће сви уговори раније закључени остати на снагу, док се не замијене новим. Савезници мисле да су предлози такви, да неће наићи на препреке, и ако се те измјене усвоје, савезници ће потписати прелиминаре.

Атина, 8. маја. — Вијести односно нових грчко-бугарских сукоба потпуно су измишљене.

Цариград, 8. маја. — 59 официра, међу којима је потпуковник Шалиб и мајор Џуфер са 2709 војника болесних из турске армије у Арбанији, приспјели су.

Лондон, 9. маја. — „Рајтер“ сазнаје да Србија тражи, да одлуке амбасадора, према којој Србија мора добити луку на Јадрану и железницу кроз Арбанију, мора имати обавезни карактер.

Париз, 9. маја. — Потоњих дана у неким француским гарнизонима било је манифестације против трогодишње војне службе. Особито је било јаким немира у Тулу. Министар војни наредио је да се поведе истрага. Више војника у Тулу предаће се војном суду, а неколико ће се отпавити у дисциплинарне батаљоне. Покрет се приписује пропаганди антивојничкој.

Биоград, 10. маја. — Овдје се сада све већа пажња обраћа на лондонске преговоре о миру. Ови се преговори сматрају само претходником преговорима париске финансиске конференције. У скупштинским круговима изражава се бојазан, да се Велике Силе које су од Турске почеле да изнуђавају разноврсне концесије у Малој Азији, случајно не обвезу да Отоманском Царству даду оштету на рачун финансиских захтјева, које стављају балкански савезници. Вечерашња „Самоуправа“ такође говори о томе питању и каже, да су се савезници само за љубав европског мира и уз претпоставку Европине правичности предали посредовању Вел. Сила и у свему попустили, али сада се Силе наметнуше не за посреднике, него за апсолутне судије, који уз то имају директне интересе у стварима које пресуђују. Силе су већ биле пристале да се расправља питање ратне оштете, али сада стављају препријек томе, да делегати зарађених странака судјелују у париској конференцији са правом гласа и траже, да ријешења те конференције буду једногласна. (Овај је захтјев учинила Аустро-Угарска. Пр. Ур.) На тај начин једна једина Сила може да поремети сав рад, а савезници и Турска, о којима се каже да ради, смјели би имати само савјетодавни глас. Ово је за савезнике унижење, и зато ако Силе остану код својих намера, може то врло лако довести до разлаза делегата на конференцији мира и упутити савезнике да се сами старају за своје интересе. Овај потоњи пасус особито изазива коментаре и држи се да би савезници у таквом случају сами са Турском склопили мир. Свакако горњи предлози принуђавају савезнике, да већ код склапања прелиминара утврде за обје гаранције и позиције код рјешавања оних питања која неће ући у прелиминаре. Чини се, да ће се преговори до коначног закључења мира далеко отегнути.

и турски држали су неколико сједница. Све савезничке мисије сагласиле су се да одрже конференцију ради расправљања положаја створеног новим догађајима. Врло важна околност се види у томе што је Србија била обавјештена да велесиле усвајају предлоге српске односно чисто српских питања. Вјероватно је, да ће званична сједница изасланика ратујућих странака бити брзих дана. „Рајтер“ доноси да су велесиле одговориле савезницима да би расправљање односно измјена у уговору о миру проузроковало задоцњење и изјавиле су жељу, да ће се савезници и Турска што прије сложити ради закључења мира. „Рајтер“ доноси такође, да ће изасланици савезнички у финансиској комисији у Паризу имати она иста права, која и изасланици великих сила за питања која се тичу чисто савезника, али ће имати само консултативни глас за она која интересују искључиво порту и велесиле као на пр. државни отомански дуг.

Биоград, 10. маја. — Са званичне стране побија се вијест долазећа из Софије о тобожњем виђењу Пашића са Даневим и Теодоровим.

Токио, 10. маја. — Цар се разболио од запаљења плућа.

Берлин, 10. маја. — Цар Вилхелм са царем руским доручковали су код официра пука Александра III.

Јокахама, 10. маја. — Микадо болује од запаљења плућа. Стање се побољшало, али ипак влада велика забринутост ушљед слабог са става.

Софија, 10. маја. — Прекисноћ су грчке трупе отвориле огањ на бугарске код Вумића. Није било никаквих губитака код Бугара, који су се одржали на висовима Ангиста.

Биоград, 10. маја. — У српско-бугарским односима нема још увијек никаквога новог факта. Вијести страних листова да је Хартвиг савјетовао у име своје владе да Србија уступи Битољ, пориче се одлучно. Са руске стране настоји се једино то, да се савезници сами мирно споразумију, јер Русији није угодно да пресуђује. Српско становиште код садањих преговора је ово: да је рат довршен у новембру, да су Бугари колаборирали у Маџедонији и не улазили у Једрене, Србија не би, макар је и неповољан, побијала први уговор. Нико у Србији не иде затим да се уговор откаже, него се тражи да се ушљед продужења рата и промијењених прилика ревидира. Србија признаје уговор, само тражи за све оно што је преко њега учинила, дотично за оно што је учинила без помоћи Бугарске која је била предвиђена, накнаде. Неугодно се доимају сепаратне акције Бугарске, па и „Самоуправа“ критикује изјаве Данева о том да би Бугарска била спремна потписати мировне прелиминаре без промјене које занимају остале савезнике. Данашња „Правда“ саопштава да се према вијестима из Софије воде успјешни преговори између Аустро-Угарске и Бугарске о том, да аустриска роба за Бугарску не иде преко Србије жељезницом, него Дунавом. Овоме се раније Бугарска опирала, али сада ће доћи до споразума. — Поводом лансираних вијести да би у случају да не дође до споразума о диоби територије имала се образовати аутономна Маџедонија, јавља данашња „Политика“ из Петрограда да је једна од најутицајнијих личности руских изјавила да о аутономији Маџедоније не може бити ријечи. Али ако би непредвиђени догађаји довели то питање на дискусију, онда би засебно од Маџедоније добила аутономију и Тракија, у коју би ушао и источни дио Ма-

џедоније. Грци и Турци у Тракији, који су у већини, већ су изјавили жељу веласилама да им се даде аутономија. — Јучер је архијерејски сабор изабрао за нишкога владику протосинђел Доситеја, који ће бити свечано хиротонисан у недјељу. Доситеј има 33 године. — Бечки посланик Јовановић био је јучер код краља у адијенцији и остао на доручку. — Подржава се глас да ће и Турска у Лондону тражити да се у прелиминаре унесе клаузула о вакуфским добрима. Није изглед да велесиле приме било какве додатке него се спрема сепаратни протокол, у коме би се удовољило захтјевима зараћених страна. (Б. Пресбирио).

Званични огласи

Школска објава

Сагласно ријешењу Кр. Министарства Просвјете и Цркв. Послова, од 26. априла тек. год., бр. 322., рад у оvd. основним школама има се наставити 8. маја тек. год., које се ставља до знања заинтересованим.

Цетиње, 3. маја 1913* г.

Управа цетињских основних школа.

* У прошлом броју погрешно је оштампано „1923“, што се овим исправља.

Администрација „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ОГЛАС

Перко И. Драгојевић, отпутовао је отагу шест година у Сј. Америку. Поменути се је потоњи пут јавио својој фамилији јануара мјесеца 1910 г. из мјеста Great Falls Montana. — Сј. Америка.

Моли се свако, ко би о поменутом могао што сазнати, да обавијести ово Министарство.

Број 707. Из канцеларије Краљ. Министарства Иностраних Дјела, 8. маја 1913., Цетиње. 1,1

ОБЈАВА

Дана 26. маја т. г., у канцеларији ове управе, одржаће се јавна лицијација набавке 500 (пет стотина) кубних метара дрва за огрјев овога Завода, а за 1913 и 1914 годину.

Позивају се сви они, који би вољни били учинити поменути закуп издавања огрјева, да се пријаве означеног дана тачно у 8 сати прије подне, кад ће лицијација отпочети, донијев кауцију од 1000 перпера у готовом новцу, сигурном јемству или залози.

Односни уговор о каквоћи огрјева и другим условима може се добити на прочитање сваког дана за вријеме канцеларијских часова.

Број 166. Из канцеларије Управе Централног Казненог Завода, 30. априла 1913., Подгорица. 1,2

Објава

На дан 26. јуна т. год. одржаће се у канцеларији административног одсјека Министарства Финансија и Грађевина, јавна лицијација за набавку 3300 квинтала ђумура — кокса — за огрјев извјесних државних надлештава на Цетињу.

Предаја ђумура има се извршити франко Цетиње и то: пред магазином Владиног Дома квинтала 1500; пред магазином болнице „Данило I“ кв. 1200; пред магазином истр. затвора квин. 600; гдје се има извршити мјерење.

Трошкове послје мјерења сноси Министарство.

Вреће су својина подузимача и њихова тежина одбија се од количине кокса, нађене мјерењем.

Кокс има по квалитету одговарати садашњем, који се налази у магазину Владиног Дома и мора бити чист и сув.

Предаја кокса има отпочети најдаље 15 јула, а коначно извршена до 1. септ. ов. год.

Подузимач је дужан положити на дан лицијације кауцију од перп. 2500 у готову новцу или папирима од вредности, или кауцију од 6500 перпера у непокретности.

Ко жели лиферовати горњу количину кокса може сваког радног дана у поменутом одсјеку Министарства видјети мустру кокса и видјети ближе услове.

Број 3118. — Из канцеларије Административног Одсјека Министарства Финансија и Грађевина, 10. маја 1913., Цетиње. 1,7

Објава

На дан 25. јуна т. год., одржаће се у канцеларији административног одсјека Министарства Финансија и Грађевина јавна лицијација за набавку 600 кубних метара дрва за огрјев извјесних државних надлештава на Цетињу.

Ко би желио лиферовати горњу количину дрва, може сваког радног дана у поменутом одсјеку министарства видјети ближе услове за то.

Број 3118. — Из канцеларије Административног Одсјека Министарства Финансија и Грађевина, 10. маја 1913., Цетиње. 1,7

Приватни огласи

СТЈЕЧАЈ

Црногорској Банци на Цетињу потребан је **БЛАГАЈНИК**.

Првијенство имају они, који знају француски, њемачки или талијански.

Годишња плата до П. 2400.—

Кауција према споразуму или у хартијама од вриједности, или непокретном имању.

Исто тако потребан је **СТРУЧАН КЊИГОВОЋА**. Првијенство имају они, који су свршили вишу трговачку школу, или академију и били у којем већем заводу. Плата према погодби.

За појединости треба се обратити Управи Банке.

ЦРНОГОРСКА БАНКА.

п. п. бр. 103, 1,3

ОБЈАВА

Јављам поштованој публици, да ћу за кратко вријеме пренијети мој кабинет у Никшић.

С поштовањем

П. п. бр. 88, 2,3

Р. КУСЛЕВ, зубни љекар.

Продајем двије моје куће, постојеће у ову варош, прва у Дубровачку улицу, а друга у ново отвореном парку, код нове куће г. Петка Пајовића, ко жели купити нека се пријави.

Цетиње, 29. априла 1913.

Р. 37, бр. 86, 2,3

ЛАБУД Ф. ЈОВАНОВИЋ.

ОГЛАС

Мој брат Драго М. Воротовић до сада се не смислено задуживао и наше имање упропаштавао. Данашњом нашом нагодбом све имање наше остаје за мене, што стављам до знања онима, код којих би Драго се удуживао. —

Наша нагодба потврђена је Кап. Судом, и наша кућа његове дугове по данас не сноси.

Никшић, 2. априла 1913 г.

Р. 60, бр. 94, 1,1

ТРИПКО ВОРОВОЋИЋ
из Глибавца.

ОБЈАВА

Ријешењем управног одбора Занатлијско-Радничког Удружења, од 21. априла 1913., Број 39—1913—2., — поништава се пуномоћије издато Милану Рундићу — налазећем се у Сједињеним Државама Америке. — Пуномоћије је издато 11. јануара 1911 год., Број 153—1911—5.

Ово рјешење донешено је из разлога: што се Милан Рундић није у све вријеме јавио ничим удружењу, нити шта ридио за исто до данас.

Број 41—1913 из 1911—5. Из Управе Никшићског Занатлијско-Радничког Удружења, 2. маја 1913 год. Никшић. Р. 72, бр. 101, 1,1

МИЛАДИН П. ВУИСИЋ

архивар Обласног Суда у Колашину

Продаје из слободне руке своје имање, које се састоји из:

Једне двокатне куће у кругу вароши Колашина с кужином и припадајућом башчом;

Ливаду у Горњој Јабуци;

Ливаду у Чичевој Луци; и

Ливаду у Лучици Драговића с припадајућом гором.

(Нарочито позивам оне, који полажу на право прече купње.) Р. 55, бр. 96, 1,2

ЗАХВАЛНОСТ

Моја непрежаљена пок. супруга Даринка била је осигурана на живот код осигуравајућег друштва „The Mutual“ из Њу-Јорка. Не могу пропустити прилику, а да и овим путем не изразим захвалност поменутом друштву на брзој и тачној исплати суме од 5000 перпера, на коју је суму покојница била осигурана, као и на припадајућој добити, те и препоручити заинтересованим солидност овог осигуравајућег друштва.

Цетиње, 9. маја 1913.

Р. 78, бр. 100, 1,1

Андреја Андрић,
кројач.

Јављамо браћи, пријатељима, кумовима и познаницима, да ћемо држати парастос, у капели на новом гробљу, у неђељу 19. ов. мј., у 10 сати прије подне нашим непрежаљенима:

† калетану **НИКОЛИ**

сину му

† **СИМУ**

и унуку му

† **РАДОВНУ БЕГОВИЋУ**

— богослову III. разреда —

погинулом на Тарабошу 8. априла т. год.

Цетиње, 8. маја 1913.

Ожалошћени:

КРСТО Н. БЕГОВИЋ.

Р. 58, бр. 98, 1,1

— са породицом —

У уторак 14. маја, у 10 сати, даваћемо четрдесетодневни помен, у цркви на гробљу нашој незаборављеној

† **КАТИЦИ**

о чему извјештавамо пријатеље и познанике.

Цетиње, 11. маја 1913.

р. 30. бр. 104, 1,1

Породица **МИЛЕТИЋ**.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти мога сина

† **ВЕЉКА**

који се пресели у вјечност првог фебруара 1912 г., сматрам за особиту искрену дужност овим путем изјавити захвалност и благодарност г. жандару Вељу Митровићу, који ми се једини нађе у великој нужди и невољи и који је моме сину редовно довео љекара ради лијечења. По смрти мога сина нашла сам се у великој нужди и невољи, те ме је г. Вељо и ту помогао и све потребе за сахрану набавио.

Остајем му вазда благодарна до смрти за његово велико добро, јер ме је уз то за све вријеме рата и издржавао.

Вазда благодарна.

Цетиње, 7. маја 1913.

Р. 106, бр. 95, 1,1

Ожалошћена:

Макица Кривокапић.

ЗАХВАЛНОСТ

Јављамо нашим пријатељима да је наш нигда непрежаљени син

† **ДУШАН**

дванајести априла јашући на коњу, убивен слеђа од Качака, на „Коплику“; покојник је учинио записник и пошље два сата испустио своју душу у 16 година свога живота.

Највећа хвала Њ. В. Господару, о заузимању, да се злочинац пронађе.

Хвала свима и свакоме, који се интересоваше и саучешће ми изјавише и тим наша рањена срца ублажише.

Пипери, 5. маја 1913.

Ожалошћени: отац оф. **Периша Марковић**; браћа: **Раде, Вукашин, Никола, Ђорђе**; маћеха **Јела**; сестре: **Ружица Божовићка, Љубица и Даринка.** Р. 88, бр. 99, 11,

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег никад непрежаљеног сина, односно брата

† **Митра Милова Брновића**

војника из баталиона љешанског, преминулог 18. априла ове године у болници „Војног Стана“ на Цетињу, у 25. години свога живота од рана задобивених у Широчкој Гори 28. септембра прошле године. Сматрамо за дужност, да овим путем изјавимо своју доживотну благодарност свима онима, који нам милосрдног покојника до вјечне куће испратише и који нам саучешћем тугу ублажише.

Брежине, 1. маја 1913. године.

Ожалошћени: мајка **Марија**; брат **Андреја**; сестре: **Стане, Анђе и Јаница.** Р. 84. бр. 97. 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег нигда незаборивљеног супруга, оца, брата, стрица и т. д.

† **Спасоја К. Ђетковића**

који се је послје дугог боловања 3. о. м. у 52 год преселио у вјечност.

Нека је вјечита хвала г. г. лекарима: **М. Вукчевићу** и **М. Радуловићу**, који не жалише труда, да милосрдног покојника отму неизљечивој болести; као и свештеницима: **проти Д. Петровићу** и **Ј. Лековићу** који над покојником извршише опијело.

Неизмјерна хвала браћи **Љешњанима**, који и ако ратом изнурени к нама дохиташе брацки га ожалише и до вјечне куће допратише. Особита хвала **Кучима, Пиперима, Зефанима, Љешкополцима** као и поштованом грађанству вароши **Подгорице** обојега пола, који у великом броју дођоше и са нама лично дијелише велику жалост.

Поновна хвала свима, који писмено, телеграфски или ма којим путем учествоваше у жалости и тиме нам тугу ублажише.

У Подгорици, 6. маја 1913. г.

Ожалошћени: супруга **Фемија**, синови: **Радоје Андрија** и **Блажо**; брат **Богдан**; синови: **Никола** и **Саво** и остала родбина. Р. 157, бр. 102, 1,1